

OIVALLA
& KEHITÄ

HYVIN-
VOINTI-
ALUE

Lisää
toimintakykyä,
vähemmän sote-
kustannuksia

Kaatumisten ehkäisy 65 vuotta täyttäneillä

MITÄ?

Kaatumisten ehkäisy kannattaa inhimillisesti ja taloudellisesti. Ehkäisemällä kaatumisia vähennetään myös lonkkamurtumia ja kaatumisista aiheutuvia sairaalahoitajaksoja. Kaatumisten ehkäisy on siksi hyvinvointialueiden ja kuntien yhteinen asia ja tärkeä osa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden (hytetu) edistämistä. Hytetu on kokonaisuudessaan keskeinen hyvinvointialueiden ja kuntien välinen yhdyspinta eli yhteistyötä vaativa kokonaisuus Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain (612/2021/§7 ja §8) mukaan.

MIKSI?

Väestön ikääntyessä kaatumiset yleistyvät. Yli 65-vuotiaista joka neljäs kaatuu vuosittain, mistä seuraa yli 43 000 sairaalahoitajaksoa, satojatuhansia avohoitokäyntejä sekä yli 1 200 enneaikaista kuolemaa.

Kaatumisista aiheutuvat vakavat vammat ovat yleisiä, ja lonkkamurtumista yli 90 % tulee kaatumisen seurauksena. Erilaiset vammat voivat johtaa pysyvään toimintakyvyn heikkenemiseen ja avuntarpeen kasvuun sekä merkittäviin hoidon ja hoivan kustannuksiin. Yhden lonkkamurtuman ensimmäisen vuoden hoito maksaa yhteiskunnalle yli 31 000 €. Valtaosa lonkkamurtumapotilaista tarvitsee palveluita jatkossakin.

Hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon valtionrahoituksen perusteena on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin eli HYTE-kerroin. HYTE-kertoimen suuruus määräytyy prosessi-indikaattorien ja tulosindikaattorien perusteella. 65 vuotta täyttäneiden lonkkamurtumat ovat HYTE-kertoimena hyvinvointialueilla, ja kaatumishoitajaksot puolestaan kunnilla.

MITEN?

Hyvinvointialueen johdon sitoutuminen lonkkamurtumien ja samalla kaatumisvammojen ehkäisyyn on ensiarvoisen tärkeää. On hyvä laatia koko hyvinvointialueen ja sen kuntakenttää kattava yhteinen kaatumistapaturmien ehkäisyn toimintamalli ja toimeenpanosuunnitelma. Näyttöön perustuvien toimintakäytäntöjen jalkautuminen osaksi koko hyvinvointialuetta, sen toimialoja ja kuntia, edellyttää johdon vahvaa sitoutumista ja tukea.

Hyvinvointialueen toimenpiteet kaatumisten ehkäisemiseksi

- Liikuntapalvelut: ikääntyneiden terveyden ja toimintakyvyn edistäminen
- Etsivä vanhustyö: kohonneessa kaatumisriskissä olevien ja aiemmin kaatuneiden tunnistaminen

Hyvinvointialueen johto: Kaatumisen ehkäisyn strateginen ohjaus ja resurssointi

Hyvinvointialueen hyvinvointikoordinaattori tai asiaan keskittyvä hanke:
Kaatumisen ehkäisyn yhteistyön kehittäminen ja koordinointi, hyvinvointikertomus sekä kaatumiset ja niiden ennaltaehkäisyn toimenpiteet

Alueen kaatumisen ehkäisyn verkosto:

Kartoitus, yhteinen kaatumisen ehkäisyn strategia, toimeenpanosuunnitelma ja seuranta

- osaamisen kehittäminen
- palvelupolkujen rakentaminen
- yhteistyö vanhus- ja vammaisneuvostojen sekä järjestöjen ja yksityisen sektorin kanssa
- tilastojen seuranta

Alueen omat toimijat:

Yhteinen kaatumisen ehkäisyn toimintamalli, toimeenpano ja seuranta

- HYTE-johtoryhmä: yksiköihin yhtenäiset käytännöt, ohjeet, mittarit sekä seuranta ja koulutus
- lähiesihenkilöt: toimintamallin käytäntöönpano, lääkeohjeistus sekä seuranta
- iäkkäiden kanssa työskentelevät: kaatumisvaaran tunnistaminen, arviointi ja toimenpiteet

Kaatumisen ehkäisy vaikuttavasti yhteistyöllä – miten?

Hyvinvointialueen ylin johto vastaa alueen strategisesta ohjauksesta ja resurssoinneista. Se niveltää kaatumisen ehkäisyn osaksi yhteistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä ja nimeää tahon tai tahot vastaamaan kaatumisen ehkäisyn koordinoinnista yhdessä hyvinvointikoordinaattorin kanssa.

Nimetyyn vastuuhenkilön tehtävänä on:

- Kehittää kaatumisen ehkäisyn verkostoa kunnista, muista yhteistyökumppaneista ja sidosryhmistä
- Kartoittaa alueen tarpeet ja laatia hyvinvointialueelle ja alueen kuntiin yhteistyössä yhteinen kaatumisen ehkäisyn toimintamalli (tavoitteet, keinot ja arviointi) ja toimeenpanosuunnitelma
- Seurata ja arvioida toimenpiteiden toteutumista ja tuloksellisuutta osana hyvinvointikertomustyötä
- Organisoida alueellisia ja paikallisia koulutuksia ammattilaisille, sidosryhmille ja ikääntyneille sekä omaisille kaatumisen ehkäisyn osaamisen kehittämiseksi
- Tehdä yhteistyötä vanhus- ja vammaisneuvostojen kanssa yhteistyössä hyvinvointialueen järjestökoordinaattorin ja järjestöneuvottelukunnan sekä alueen järjestöjen ja yksityisen sektorin kanssa

LISÄTIETOJA: [THL.fi](https://thl.fi)

- [Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen](#)
- [Tapaturmien ehkäisy hyvinvointialueilla ja kunnissa](#)
- [lääkkäiden tapaturmat: kaatumiset ja putoamiset](#)
- [lääkkäiden tapaturmat](#)